

ФЕДОРІВ КАМІЛА, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – ТОМІЛІН ОЛЕКСІЙ, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова звітність є ключовим інструментом для оцінки фінансового стану, результатів діяльності та управління підприємством, особливо для суб'єктів малого бізнесу. Вона важлива не лише для власників бізнесу, але й для інвесторів, банків, державних установ та інших зацікавлених сторін, оскільки забезпечує прозорість і допомагає в ухваленні фінансових рішень.

Розкриємо визначення “фінансова звітність” для більшого розуміння тематики дослідження. Фінансова звітність є основним джерелом інформації та своєрідною міжнародною фінансовою мовою, яка дозволяє користувачам дізнатися про фінансовий стан підприємства [3, С.92]. Отже, фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства [1]. Особливості формування фінансової звітності малого бізнесу визначаються специфічними умовами діяльності таких підприємств, законодавчими вимогами та обмеженими ресурсами, що робить цю тему особливо актуальною. Законодавство в більшості країн надає пільгові умови для суб'єктів малого підприємництва у сфері фінансової звітності, дозволяючи їм використовувати спрощені форми обліку. В Україні, зокрема, це регулюється Законом “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” встановлено, що суб'єкти малого підприємництва, мають подавати, на відміну від звичайних, встановлену скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати, а також Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку. Так, малі підприємства можуть подавати скорочену форму звітності, що включає лише базові фінансові показники: баланс, звіт про фінансові результати, а іноді і звіт про рух грошових коштів. Особливістю фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва є спрощена форма балансу. Цей звіт включає основні показники активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, але відрізняється від звичайного балансу тим, що містить меншу кількість рядків. Така оптимізація пов'язана з обмеженою кількістю господарських операцій у малих підприємств у порівнянні з великими компаніями. Баланс для суб'єктів малого підприємництва спирається на спрощений план рахунків, що дозволяє скоротити кількість реквізитів та надати більш узагальнені дані. Це спрощення не лише знижує адміністративне навантаження, а й робить звітність зрозумілішою для користувачів з обмеженими ресурсами на ведення обліку та аналіз.

Отже, попри спрощену форму звітності, фінансові звіти малого підприємства залишаються важливим джерелом інформації для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

Чітке та коректне складання фінансової звітності дає змогу оцінити фінансову стабільність, прибутковість і перспективи розвитку бізнесу, що може стати важливим фактором у прийнятті рішення про надання фінансування чи інвестування в малий бізнес [2]. Розглянемо основні напрямки, які можуть сприяти досягненню цих цілей. Першим напрямком є розробка навчальних програм для підвищення облікової грамотності підприємців. На практиці власники малого бізнесу часто не мають достатніх знань у сфері бухгалтерського обліку, що ускладнює процес самостійного ведення звітності та збільшує потребу у залученні сторонніх бухгалтерів. Створення спеціалізованих навчальних програм та курсів із обліку та фінансової грамотності допоможе підприємцям краще розуміти фінансові процеси на підприємстві. Ці програми можуть охоплювати теми з базових принципів фінансового обліку, законодавчих вимог, складання звітів, роботи з програмним забезпеченням для бухгалтерії, а також управління грошовими потоками. Державні та приватні навчальні установи, бізнес-центри, асоціації підприємців можуть створювати короткострокові та довгострокові курси, онлайн-курси, семінари та майстер-класи. Такі програми будуть особливо корисними для мікропідприємців, які не мають можливості наймати фахівців. Другий напрямок – державна підтримка автоматизації облікових процесів. Бухгалтерське програмне забезпечення значно полегшує ведення обліку та складання звітності, але витрати на його придбання та оновлення можуть бути високими для малих підприємств. У зв'язку з цим, державна підтримка може передбачати надання доступу до безкоштовних або пільгових програм обліку, які б відповідали законодавчим вимогам та були легкими в освоєнні. Це може включати створення або ліцензування державного програмного забезпечення, яке автоматично оновлювалося б відповідно до змін у законодавстві, зокрема у податкових нормах та вимогах до звітності. Такий підхід знизив би витрати підприємств на бухгалтерські послуги, полегшив би процес складання звітів та сприяв би прозорості фінансових операцій. Третім напрямком визначаємо подальше спрощення звітності для малих підприємств. Малі підприємства зазвичай мають обмежений обсяг фінансових операцій, і вимоги до їхньої звітності можна зробити ще менш складними. Наприклад, можна скоротити перелік обов'язкових звітних форм, зменшити обсяг інформації, яка підлягає подачі до державних органів, або дозволити використовувати максимально спрощені форми звітів, що фокусуються лише на ключових фінансових показниках, таких як доходи, витрати та чистий прибуток. Такий підхід дозволить підприємцям швидше та легше скласти звітність і звільнить ресурси для розвитку їхньої основної діяльності. Крім того, спрощення звітності дозволить зменшити адміністративні витрати держави на обробку документів, поданих малими підприємствами, що є вигідним і з економічної точки зору.

Навчальні програми, підтримка в автоматизації та спрощення звітності

можуть суттєво полегшити роботу малих підприємств, зробивши їхні бізнес-процеси прозорішими та економічно ефективнішими. Така підтримка сприятиме зміцненню малого підприємництва як важливої частини економіки, дозволяючи йому зосередитися на розвитку та інноваціях, а не на бюрократичних процедурах. Формування фінансової звітності для суб'єктів малого підприємництва має свої особливості, що зумовлено специфікою діяльності малих підприємств, обмеженістю ресурсів та особливими потребами звітності. Спрощення облікових вимог та впровадження інформаційних технологій сприяє зниженню адміністративного тиску на малий бізнес, однак все ще залишаються проблеми, пов'язані з рівнем підготовки та витратами на бухгалтерське обслуговування.

Таким чином, для подальшого полегшення звітності суб'єктів малого підприємництва важливо впроваджувати комплексні заходи, що допоможуть знизити адміністративне навантаження, скоротити витрати на ведення бухгалтерського обліку та покращити розуміння підприємцями основних фінансових процесів. Удосконалення нормативної бази та підвищення доступності облікових інструментів є перспективним напрямом формування та розвитку системи обліку для малих підприємств.

Список використаних джерел

1. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка* №1. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1721> (дата звернення: 06.11.2024).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/99614>.
3. Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О.О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/15028> (дата звернення 06.11.2024).

